

Fonden for økologisk landbrug - Basisbudget 2025

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2024	Basisbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt	6.087	6.252	
Forskning og forsøg			
1 ØKOKORN – Kvalitet i økologisk korndyrkning med målrettet sortsmateriale	1.150	1.550	§16
2 Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien	1.500	1.499	§16
3 Økologisk husdyrbrug som klimavirkemiddel	-	748	§16
4 Forspiret korn til økologiske smågrise og fjerkræ	-	720	§6 + §16
5 Biodiversitet og økosystemfunktioner i skovlandbrugssystemer (BEAT)	-	255	§6 + §16
6 Eco-efficient pig production and local protein supply (ENTRANCE)	178	177	§6 + §16
- CarbonFarm 2 – bæredygtige dyrkningssystemer i landbruget	378	-	
- Skovlandbrug – et bæredygtigt landbrugssystem for planteavl og mælkeproduktion (ROBUST)	269	-	
Forskning og forsøg i alt	3.475	4.949	
Rådgivning			
7 Økologikongres 2025	-	794	§6
8 Sikret og godt arbejdsmiljø i økologiske sobesætninger	605	395	§6
9 ORGANIC+: Demonstration og forbedring af positiv effekt af økologisk landbrug på agerlandets natur	101	114	§6 + §16
- Markens nyttedyr: Øget kendskab til artsgrupper, som skaber værdi for din produktion	576	-	
- RE-CIRKULÆR – Fremtiden for økologisk planteproduktion	500	-	
- Skovfjer – Økologisk fjerkræhold kombineret med skovlandbrug	425	-	
- Økomarkdag 2024	405	-	
Rådgivning i alt	2.612	1.303	
Økologisk Landsforening i alt	1.661	1.184	
Afsætningsfremme			
10 Økodag 2024	500	609	§18
11 Organic Summit 2025	496	575	De minimis + §18
- Økokoen er markens helt. Et formidlingsprojekt om koens rolle i det økologiske system	665	-	
Afsætningsfremme i alt	1.661	1.184	
Landbrug & Fødevarer i alt	617	1.198	
Afsætningsfremme			
12 Økologisk uddannelse - tværfagligt fokus på næste generation af fagfolk	-	1.198	§18
- Økologi på uddannelserne – fremtidens økologiske aktører	340	-	
- Økologi for Gymnasiet 2.0 – Opdatering og videreudvikling af økoviden til fremtidens borgere	277	-	
Afsætningsfremme i alt	617	1.198	

Fonden for økologisk landbrug - Basisbudget 2025

1. Fondens ordinære pulje

Beløb i 1000 kr.	Basisbudget 2024	Basisbudget 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Note			
Center for Frilandsdyr K/S i alt	603	720	
Forskning og forsøg			
13 Intakte haler hos økologiske grise i storstier	311	407	§ 6
14 Eco-efficient pig production and local protein supply "ENTRANCE"	125	174	§16
15 Fremme af Frilandsgrise Flora og Fauna, Acronym: 4F	-	139	§16
- Skovlandbrug – et bæredygtigt landbrugssystem for planteavl og mælkeproduktion (ROBUST)	167	-	
Forskning og forsøg i alt	603	720	
HortiAdvice i alt	393	393	
Rådgivning			
16 Optimeret produktion af økologiske æbler og pærer	393	393	§6
Rådgivning i alt	393	393	
Danmarks Biavlerforening i alt	381	331	
Forskning og forsøg			
17 Frøproduktion af lucerne	381	331	De minimis
Forskning og forsøg i alt	381	331	
Økologisk VKST i alt	62	173	
Forskning og forsøg			
18 Tørkeresistente bælplanter til afgræsning	62	173	De minimis
Forskning og forsøg i alt	62	173	
Aarhus Universitet i alt	225	0	
Forskning og forsøg			
- Økologiske slagtegrise i nyt koncept med stald og træer	225	-	
Forskning og forsøg i alt	225	0	
Agrologica i alt	206	0	
Forskning og forsøg			
- BOOST - Boosting local production of high quality organic grain	206	-	
Forskning og forsøg i alt	206	0	
Landsorten i alt	194	0	
Forskning og forsøg			
- BOOST - Boosting local production of high quality organic grain	194	-	
Forskning og forsøg i alt	194	0	
Puljen i alt	10.429	10.251	

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

Note 1. ØKOKORN – Kvalitet i økologisk korndyrkning med målrettet sortsmateriale **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Projektets formål er at øge udbytter, dyrkningssikkerhed og kvalitet i økologisk korndyrkning ved at forebygge artsspecifikke udfordringer med ukrudt, skadedyr og sygdomme. Målet er at imødekomme disse specifikke udfordringer, som er særligt knyttet til økologisk korndyrkning, ved hjælp af målrettede sortsvalg og aktiv brug af diversitet og genetik i sortsmaterialet. Markforsøg er grundstenen i økologiske dyrkningsvejledninger, udvikling af økologisk planteproduktion og sortsmateriale tilpasset særlige økologiske udfordringer. Denne viden efterspørges og dyrkningsvejledningerne bruges som opslagsværk af økologiske landmænd.

Projektet består af fire arbejdsplaner. Arbejdsplanerne 1-3 adresserer artsspecifikke udfordringer i økologisk korndyrkning, med fokus på at anvende det genetiske materiale aktivt og forebyggende. I projektet laves økologiske markforsøg med: Vinterhvedeblandinger til forbedret ukrudtskonkurrence og højere udbytte, heterogent materiale for større modstanddygtighed overfor sygdomme, såtid/udsædsmængde i hybridrug til forbedret ukrudtskonkurrence og udbytte, højt-ydende nematoderesistente havresorter til forebyggelse af nematodeangreb og øget udbytte, tidlige sorter/såtider i vårhvede til forebyggelse af angreb af bygfluelarver. Arbejdsplan 4 har fokus på kommunikation og implementering. Markforsøgene fremvises ved markvandring og projektets resultater formidles i Landsforsøgene og på en række nyhedskanaler, kongresser mv.

Målrettet valg af sortsmateriale har stor økonomisk effekt. Der forventes merindtjening i sortsblandinger af vinterhvede ved reduceret ukrudtsdækning og øgede udbytter på 3,6 mio. kr. i højt-ydende nematoderesistente havresorter 4,4 mio. kr og ved forebyggelse af bygfluelarver i vårhvede 11,3 mio. kr. Optimal udsædsmængde i hybridrug kan føre til reduceret ukrudtsdækning, udbyttegevinst og besparelse på indkøb af udsæd.

Note 2. Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Formålet er, gennem forsøg og med evidensbaseret viden, at økologiske landmænds planteproduktion fremtidssikres med højere udbytter, bedre ukrudtskontrol og højere produktkvalitet. Målet er, via intensivt økologisk forsøgsarbejde, at skabe dokumenteret viden, der fokuserer på fordelene ved et veltilrettelagt økologisk sædskifte, og som kan implementeres på økologiske landbrug. Projektet tilvejebringer forsøgsviden inden for fem indsatsområder identificeret af Fagligt Økologisk Forsøgsudvalg samt yderligere inspiration hentet fra praksis og forskning i ind- og udland.

Aktiviteterne i projektet er forsøg som undersøger;

- Om udbytte og proteinindhold i vinterhvede og efterårssået vårhvede kan øges ved optimal gødsning og anvendelse af mellemafrøder
- Om man kan opnå bedre undersåede efterafgrøder ved optimering af artsvalg, etableringstidspunkt og etableringsmetode. Og om gødsning med fiberfraktion fra biogas kan give bedre efterafgrøder
- Om udbytte i bælgssæd kan øges ved optimal gødsning og om der er behov for podning af lupiner
- Hvor stor eftervirkning er efter bælgssæd og betydningen af at bruge efterafgrøder for at sikre eftervirkning til en efterfølgende vårsæd
- Om udlæg i august med vintervikke eller anden bælgssæd som dækafrøde kan sikre højere udbytte og proteinindhold i 1. slæt. Og fastlægge det optimale slættidspunkt for sådan en afgrøde
- Om eftervirkningen af kløvergræs i den efterfølgende afgrøde kan optimeres ved jordbearbejdning. Og jordbearbejdningens betydning afhængig af jordtype og kløverandel
- Hvordan det gennem sædskifte og mekanisk ukrudtsbekæmpelse er muligt at minimere problemer med besværligt frøukrudt (f.eks. gulurt og agersennep) i vinter og vårsæd

I forbindelse med forsøgene afholdes markvandring som giver alle interesserede mulighed for at få indsigt i den nye viden som skabes. Resultaterne formidles bredt. Der skrives samtlige artikler om resultaterne for alle fire forsøgsår. I 2025 laves en særlig indsats for Økologiske Landsforsøg i forbindelse med Økologikongressen.

Effekterne inden for de enkelte indsatsområder: 1) Øget udbytte og proteinindhold i hvede egnet til brød; 1.800 – 2.250 kr. per ha. 2) Forbedrede efterafgrøder, 480 - 720 kr. per ha. 3) Højere gennemsnitligt udbytte i bælgssæd 900 – 1.750 kr. per ha og eftervirkning i efterfølgende foderkorn ca. 600 kr. per ha. 4) Forbedret udbytte og proteinindhold i 1. slæt i førsteårsmarker ca. 1.500 kr. per ha og øget eftervirkning i vårsæd 240 - 360 kr. per ha. 5) Merudbytte for effektiv kontrol med besværligt frøukrudt 1.200 – 2.400 kr. per ha.

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

Note 3. Økologisk husdyrbrug som klimavirkemiddel **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Projektets formål er at opnå en drivhusgasreduktion på 0,5 millioner ton CO₂-ækvivalenter af Danmarks nationale udledninger i 2030, ved at sikre økologiens arealmæssige vækst i Landbrugsaftalen fra 2021. Ved at sikre et retvisende og opdateret beregningsgrundlag for effektpotentialet ved omlægning til økologi. Derfor opdateres beregningsgrundlaget for drivhusgasemissioner på bedriftsniveau baseret på nyeste viden og eksisterende databaser, der er relevante for økologisk kvæg- og griseproduktion. Projektet er planlagt som et 2-årigt projekt, hvor aktiviteterne er opdelt i 3 arbejdsplaner. Den første arbejdsplan sikrer konceptudvikling i år 1 (AP1) og opdatering af beregningsmetoder i år 2 (AP2). I AP3 sikres inddragelse, formidling og implementering gennem hele projektperioden.

Aktiviteterne i AP1 forløber i år 1, da det danner fundamentet for det videre faglige arbejde. Her identificeres og bestemmes de mest betydende faktorer for bedrifternes klimaaftryk, så forståelsen for variationer mellem bedrifter og effekten af virkemidler på bedriftsniveau forbedres. Baseret på dette, kan kilderne til drivhusgasudledning i dansk husdyrdrift specificeres og klarlægges, hvilken praksis der er årsag til størst udledning og identificere områder for forbedring. Arbejdet i AP1 kræver faglig sparring med Universiteter, der arbejder med koncepter og systemanalyser i landbruget.

Aktiviteterne i AP2 forløber i år 2 baseret på resultaterne af arbejdet i AP1. De definerede faktorer, der er udvalgt på et videnskabeligt grundlag, som fundament for konceptudviklingen i AP1, bliver undersøgt og evalueret via opdateret metode- og datamateriale i AP2. For at kunne dette, indsamles tilgængeligt drifts- og produktionsdata for husdyrbranchen for årene 2021 til 2024. Data bruges til at udregne og analysere klimaaftrykket på bedriftsniveau på så detaljeret et niveau som muligt, afhængig af de tilgængelige data fra databaser bag styringsværktøjer som ESgreenTool Climate, MarkOnline, Økonomidatabasen, DMS og Farmtal online. Dette bliver udført på tværs af alle bedrifter. Herefter skal der opstilles frem-skrivninger af effekter, og der udarbejdes vurderinger af en national effekt ved omlægning fra konventionel til økologisk husdyrproduktion baseret på opdaterede datakilder.

I AP3 sikres løbende formidling af delresultater, konceptbeskrivelser og faglige vurderinger med øje for målgrupperne, som primært er landmænd og rådgivere. Formidlingen skal sekundært målrettes eventuelle myndigheder, og projektet sikrer løbende inddragelse gennem perioden, hvilket understøtter engagement, mulighed for relevant tilpasning og implementering.

Dette projekt vil bidrage til at udvikle og udbrede viden om, ved hvilke scenarier i husdyrproduktionen, der understøtter reduktionspotentialet i at omlægge til økologi. Med de forventede klimaafgifter på op til 750 kr. p. ton udledt CO₂-ækv., kan projektet igennem bedriftsspecifikke tal give landmænd en retvisende beregning af, hvordan omlægning til økologi vil påvirke klimaafgiften for deres drift. En formidlingsindsats om den konkrete klimaeffekt ved implementering af klimatiltag, sammenholdt med en forventet klimaafgift, vil fremme implementeringen af bedriftsspecifikke tiltag på økologiske husdyr-bedrifter.

Note 4. Forspiset korn til økologiske smågrise og fjerkræ **Innovationscenter for Økologisk Landbrug**

Formålet er at kortlægge mulighederne for at fremstille og anvende tilskudsfodring med forspiset korn som et virkemiddel til øget sundhed og velfærd, højere fosfor- og næringsstofudnyttelse hos økologiske smågrise og fjerkræ.

Projektet er 2-årigt og indeholder fire arbejdsplaner (AP).

AP1 er en videns- og erfaringsindsamling om forspiset korn. Her vil der i 2025 blive udført litteraturscreening, kontakt med industrien og afsøgning af eventuelle opmærksomhedspunkter ift. økologireglerne.

Denne arbejdsplan er grundlaget for AP2, hvor dyrkningsmetoder skal testes i praksis i Danmark. Første år skal der være fokus på implementering af metoden, mens der i det andet år af projektet skal laves forspiset korn til næringsstofanalyser og fodringsforsøg i AP3. Fodringsforsøgene gennemføres i 2026, hvor der testes både fodring til fjerkræ, men også effekten af forspiset korn på fravænnings-diarré hos smågrise. Her tildeles et hold smågrise forspiset korn og deres gødning og produktionsresultater holdes op mod et kontrolhold.

Den sidste arbejdsplan omhandler formidling og implementeringspotentiale. Der skal både laves artikler og rapporter om resultaterne fra AP2 og AP3, men også laves en holistisk vurdering af, om det på nuværende tidspunkt er en fordel for husdyrproducenter at anvende teknologien.

Forspiset korn forventes at øge mavetarmsundhed hos økologiske smågrise og derved give en reduktion af fravænnings-diarré. Udenlandske forsøg med 10% spirer til konventionelle kyllinger øgede tilvæksten, reducerede foderforbruget og forbedrede tarmsundheden. Ligeledes har forsøg med forspiset korn til forældredyr til slagtekyllinger vist sig at øge klækkeprocenten af æggene og gav mere levedygtige kyllinger. Den høje foderværdi af spiset byg skyldes omdannelsen af

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

komplekse forbindelser som følge af naturlige enzymatiske reaktioner, som sker ved spirring som også øget mineral- og vitamintilfængeligheden. Spiringsprocessen kan også øge fosforudnyttelsen hos fjerkræ, hvilket mindsker behov for importeret foderfosfor samt gør det lettere for producenten at leve op til nye fosforlofter til harmoniarealeret. Forsparring kan desuden mindske anti-ernæringsfaktorer i bælgssæd, og derved tillade en højere inklusion af lokale proteinafgrøder i foderblandinger, så sojaimport mindskes.

Note 5. Biodiversitet og økosystemfunktioner i skovlandbrugssystemer (BEAT)

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at kvantificere skovlandbrugs effekter på biodiversitet og økosystemtjenester, som et skridt i retningen mod mere robuste landbrugssystemer, samt at udvikle undervisningsforløb til udbredelse af den indsamlede viden til rådgivningsinstitutioner.

Fremtidige landbrugsproduktionssystemer vil blive vurderet efter flere parametre end i dag, herunder klima og biodiversitet. Skovlandbrug kan potentielt forberede landmændene og give dem værktøjer til at opnå gode resultater på begge parametre, men det kræver udvikling af konkrete, præcise og praktiske metoder til at beregne disse effekter. Projektet BEAT vil levere forskningsbaseret viden og instruktioner til at beregne effekten af skovlandbrug i levende hegn på biodiversitet (bestøvere, jordfauna, mikrobiologi og landbrugsjordsfugle) og økosystemtjenester (kulstoflagring, afgrødebestøvning, jordfunktionalitet og -sundhed). Det nye ved tilgangen ligger i udforskning og vurdering af, hvordan forskellige biodiversitetskomponenter og relaterede økosystemtjenester reagerer på skovlandbrug og i deres indbyrdes forbindelser.

BEAT undersøger to hovedforsknings spørgsmål: I hvilket omfang påvirker skovlandbrug biodiversiteten af udvalgte organismer sammenlignet med monokulturlandbrug? Hvordan påvirker skovlandbrug vigtige økosystemtjenester? Projektet omfatter fem arbejdsplaner. AP1 og AP2 udgør de videnskabelige dele, hvor virkninger af skovlandbrug på biodiversitet (AP1.2: bestøvere, AP1.3: jordfauna, AP1.4: jordmikrobiologi og AP1.5: fugle) og økosystemtjenester (AP2.1: kulstoflagring, AP2.2: afgrødebestøvning, AP2.3: jordfunktionalitet og AP2.4: jordsundhed) studeres. AP3 udforsker forretningspotentialet ved udvikling og afvikling af kursusforløb rettet mod rådgivere, samt direkte rådgivning af landmænd baseret på resultater opnået i AP1 og AP2. AP4 dækker over effektiv styring af projektet, mens AP5 formidler viden fra projektet til fagfolk og offentligheden gennem aktiviteter såsom udvikling af en projekthjemmeside og udbredelse af viden gennem nyhedskanaler.

De effekter, som projektet forventes at bidrage med, omfatter viden, der vil føre til kulstofbinding i jorden og kulstofbinding i træer samt øget biodiversitet i og over jorden i forbindelse med udbredelse af skovlandbrug. Dertil kommer økonomiske effekter for rådgivere i forbindelse med rådgivning af landbrugere i skovlandbrug.

Note 6. Eco-efficient pig production and local protein supply (ENTRANCE)

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at udvikle ressourceeffektive fodringsstrategier til økologiske slagtegrise baseret på 100% lokalt produceret foder. Foderstrategier, der vil opretholde eller øge fodereffektiviteten samtidig med, at miljø- og klimapåvirkningen reduceres. Målet er at bestemme ernæringsværdien og næringsstofbalancen af grønt protein og kløvergræs-baseret grovfoder til økoslagtegrise, samt estimere effekten på drivhusgasemissionerne.

På baggrund heraf udarbejdes konkrete fodringsstrategier baseret på grønt protein og grovfoder til økoslagtegrise. Foderstrategierne baseres på grønt protein kombineret med henholdsvis frisk kløvergræs og ensileret græspulp. Fodring med frisk græs og ensileret græspulp vil i praksis betyde ændret management hos de økologiske griseproducenter. Der laves derfor en erfaringsindsamling, hvor muligheder og potentiale i fodring med frisk græs til slagtegrise belyses, herunder viden om fodring, håndtering, arbejdstid og høst. Græspulp er en ny type grovfoder til grise, som kræver ændringer af sædvanlig praksis omkring emballering, udfodring og opbevaring, hvorfor udviklingen af den praktiske håndtering indgår i projektet. Sideløbende udarbejdes fodringsstrategier, hvor soja skiftes ud med grønt protein, og hvor bidraget fra grovfoder medtages. Det faglige grundlag for inddragelse af græspulp og grønt protein sikres via forskning i ernæringsværdi, næringsstofbalance, samt effekten på drivhusgasemissionerne. Foderstrategierne demonstreres i en økologisk besætning, og der regnes produktionsøkonomi på foderstrategierne. Slutteligt gennemføres en livscyklusanalyse, hvor de samlede effekter på miljø og klima af de afprøvede tiltag beregnes og dokumenteres.

Effekter: 1. Nye foderstrategier til de økologiske slagtegrise baseret på lokale råvarer vil forbedre branchens image. 2. Klimaaftrykket, målt som CO₂ eq. vil reduceres med 9,9 kg. per produceret slagtegris. 3. Miljøbelastningen vil blive reduceret med 0,45 kg. N (kvælstof) per produceret slagtegris, hvis proteinniveauet, som forventet kan sænkes 10% uden at reducere tilvæksten. På sigt forventes dækningsbidraget at stige med 20-22 kr. per slagtegris.

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

Note 7. Økologikongres 2025

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål er at lokalisere og stille den nyeste, mest relevante og aktuelle viden til rådighed for eksisterende og potentielle økologiske landmænd og deres rådgivere i et samspil med aktører fra hele værdikæden. Deltagerne skal viden-opkvalificeres, og gennem implementering af den ny viden på egne specifikke bedrifter skaber deltagerne økologiske og økonomiske bæredygtige og robuste landbrug – nye som eksisterende.

Projektet vil skabe:

Et fagligt stærkt og inspirerende kongresprogram – bestående af både plenummøder og specialiserede fagnørde møder. Der arbejdes for, at alle oplægsholdere i deres oplæg kommer med direkte og præcise anvisninger til landmænd i forhold til, hvad der skal være fokus på bedriften.

En overskuelig hjemmeside med mulighed for at læse beskrivelser af alle møder, hvem der er oplægsholdere, det samlede program, og hvor man kan tilmelde sig de møder, som interesserer en mest. En stærk og relevant markedsføring af kongressen så landmænd, studerende, rådgivere og mange flere opdager muligheden for at deltage og motiveres til tilmelding og deltagelse på kongressen. En god administration, som håndterer oplægsholdere, ordstyrere, tilmeldte til møderne, koordinering med kongressted og meget andet nødvendigt for, at kongressen kan gennemføres i praksis, og deltagerne kan fokusere på læring, fordi praktikken bare fungerer, og efter kongressen opfølgning og evaluering.

Koordinering med udstilling, så der skabes udstillingsområde med min. 16 udstillere, som kan inspirere og skabe faglig udvikling hos deltagerne.

Gennemførelse af de to kongresdage med bl.a. bemanning af sekretariat, bistand før, under og efter afvikling af kongressens faglige møder

Projektet forventes at inspirere de deltagende økologiske landmænd, gartnere og potentielle landmænd til at optimere på bedriften derhjemme eller til at etablere en bedrift. Målet er at skabe mere robuste landbrug både økologisk og økonomisk. Økonomisk optimering vil kunne være efter inspiration fra kongressen, hvor management forfines, der bliver øget fokus på indtjeningsmuligheder mv., og måske også inspiration og mod til at kaste sig over nye produktioner f.eks. flere bælgrugter i sædskiftet. Økologisk handler det om at holde endnu bedre hus med næringsstoffer, finde nye og spændende udviklingsmuligheder, indtænke samspil med natur og biodiversitet for at optimere bestøvning og meget mere.

De opnåede effekter afhænger af;

Antal deltagende økologiske landmænd, gartnere og potentielle økologiske landmænd

Arbejdsgruppens evne til at sammensætte et fantastisk og motiverende program med de rette oplægsholdere og at skabe læringsrum

Oplægsholdernes evne til at formidle stoffet på en direkte anvisende og udviklingsorienteret måde målrettet landmænd og deres rådgivere

Rådgiveres formåen i forhold til at fastholde og yderligere udbrede ny viden i landbrugskredse

Journalisters formidling i fagmagasiner

Landmændenes evne til at omsætte den nye viden til specifikke tiltag på egen bedrift og implementering af nye arbejdsgange mv.

Note 8. Sikret og godt arbejdsmiljø i økologiske sobesætninger

Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at forebygge nedslidning og arbejdsulykker ved arbejde på økologiske grisebedrifter, så gode arbejdsforhold sikres. Dette både af hensyn til medarbejderne samt for at gøre arbejdet med økologiske grise mere attraktivt, så det bliver nemmere at fastholde og tiltrække nye medarbejdere.

Projektet består af 3 delaktiviteter. I første del kortlægges risikobetonede arbejdsrutiner i fare- og drægtighedsmarker ved besøg på minimum 6 øko- og frilandsskole og der identificeres/udarbejdes løsningsforslag til forbedringen af arbejdsrutinerne. I anden delaktivitet er fokus på at implementere og forberede løsningsforslagene til konkrete arbejdsrutiner på 2-3 fokusbesætninger. I tredje delaktivitet er fokus på kommunikation, hvor målet er både at få sat fokus på arbejdsmiljøet ved at pege på konkrete risikobetonede arbejdsrutiner, samt via de erfaringer, der bl.a. drages under delaktivitet 2, at sikre vidensdeling af konkrete løsningsforslag til forbedring af arbejdsrutiner, og hvordan disse kan implementeres på økologiske grisebedrifter.

Forventede effekter:

Reduktion af risikobetonet tid i tæt kontakt med soen i den første periode efter faring med 50%, hvilket reducerer risikoen for ulykker, da medarbejdere er mindre i tæt kontakt med soen i den mest kritiske periode.

Reducere antallet af nedslidende arbejdsrutiner, ved at kortlægge arbejdsrutiner der øger risikoen for nedslidning, samt demonstrere løsninger, der sikrer bedre arbejdsforhold / arbejdsstillinger. Dette vil indirekte medføre at medarbejderne bliver længere i erhvervet og reducere antallet af sygedage.

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

Øge velfærden blandt økologiske grise på grund af bedre arbejdsstillinger under håndtering. Indirekte vil det gøre økologiske bedrifter med søer og grise på friland til mere attraktive arbejdspladser.

Note 9. ORGANIC+: Demonstration og forbedring af positiv effekt af økologisk landbrug på agerlandets natur Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Formålet er at forbedre og demonstrere den positive effekt af økologisk landbrug på agerlandets naturindhold og derigennem sikre troværdigheden af den økologiske produktion gennem hele værdikæden. Dette opnås ved at definere og beslutte mål og indsatser for biodiversitet i agerlandet, samt implementere disse i såvel modelberegninger som praksis for fem regionale forsøgsområder.

Organic+ vil bruge computersimulering og feltmonitorering til at undersøge biodiversitetsændringer i landskabet før og efter målrettede biodiversitetstiltag i fem værkstedsområder. Områderne adskiller sig i landskabssammensætning og forvaltes af tre økologiske virksomheder. Praksisfællesskaber (CoPs), som involverer de tre virksomheder samt deres samarbejdspartnere, fra landmænd til detailhandlere, vil blive etableret i værkstedsområderne. CoPs vil bidrage til udvikling af biodiversitetstiltag lokalt, fastsætte fælles mål samt udbrede effektive løsninger regionalt. Desuden vil Organic+ udvikle og afprøve et værktøj til beslutningsstøtte, som kan bruges til at optimere biodiversitet ved at udpege type og placering af tiltag, som fremmer en landskabsmosaik, der bedst muligt understøtter naturlige systemer og biodiversitet i et givent landskab.

Projektet vil bidrage til forbedret landbrugsrådgivning samt optimere lokale landbrugsforvaltningstiltag for at nå de ambitiøse nationale og internationale mål for et økologisk landbrug, som understøtter en bæredygtig fødevareproduktion og muliggør økologisk landbrugsdrift som levevej. Projektet hviler på et solidt fundament af AU's tidligere anvendelser af computersimuleringsværktøjet ALLMaSS til simulering af effekten af økologisk landbrugsdrift og til agentbaseret modellering af landbrugsrelaterede dyrearters respons på landskabsændringer. Resultaterne af projektet vil kvalificere rådgivning og målsætning rettet mod landbrugsnaturen. Endelig vil projektets gennemførelse anviser naturhensynets potentiale som værdiforøger af de råvarer og forarbejdede produkter, der indgår i case-partnernes virksomheder.

Note 10. Økodag 2025 Økologisk Landsforening

Formålet med Økodag er at øge forbrugernes indsigt i og forståelse for den økologiske mælkeproduktion og de økologiske principper, der ligger bag. Dette er med til at sikre en fortsat høj afsætning af økologisk mælk og økologiske mejeriprodukter. Projektet ønsker derudover at skabe øget bevidsthed blandt forbrugerne om, at deres valg af økologiske mejeriprodukter bidrager til øget dyrevelfærd og til, at de økologiske køer kommer på græs.

For at gennemføre et landsdækkende event som Økodag 2025, kræver det en høj grad af koordinering. Både i forhold til planlægningen af eventet, selve gennemførelsen og en efterfølgende evaluering. Projektet er delt op i tre arbejdsplaner, der tager højde for dette og repræsenterer de tre faser i projektet.

Arbejdsplan 1: Forberedelse, planlægning og rekruttering af værter

Arbejdsplanen omfatter bl.a. samarbejdet på tværs af de økologiske mejerier, som også er en del af projektets styregruppe og bidrager med faglig viden og idéer til projektet. Det er også igennem de økologiske mejerier, at Økologisk Landsforening tager den indledende kontakt til potentielle Økodagsværter. Arbejdsplanen omfatter også opsøgende kontakt til økologiske mælkeproducenter for at rekruttere i alt 20 værtsgårde. Når værterne er rekrutteret, skal de klædes godt på til deres værtskab, og det skal afklares, hvilke materialer værterne har behov for. Derudover vil Økologisk Landsforening også besøge de værter, der har ønske om det, for at klæde dem godt på til dagen.

Arbejdsplan 2: Kommunikation, markedsføring og presse

Arbejdsplanen omfatter planlægningen og gennemførelsen af den kommunikation, markedsføring og presse, der skal omkranses Økodag 2025, både før, under og efter eventet. Både med henblik på at få en masse gæster til Økodag, men også med fokus på at gøre forbrugerne klogere på økologi og økologisk mælkeproduktion. Derudover omfatter arbejdsplanen også udarbejdelsen af et Danmarkskort med tilhørende gårdbeskrivelse af hver enkelt vært samt det billetsystem, som gæsterne skal tilmelde sig til Økodag igennem.

Arbejdsplan 3: Gennemførelse og evaluering

Arbejdsplanen omfatter selve gennemførelsen, og herunder bl.a. de materialer, der udvikles og produceres til alle værterne. Både materialer som sikrer, at værterne kan gennemføre et sikkert event for deres gæster samt materialer med fokus på at gøre forbrugerne klogere på økologi og økologisk mælkeproduktion. Derudover omfatter indsatsen også både en værts- og gæsteevaluering, som er med til at afdække det impact, som Økodag har haft på forbrugerne, bl.a. ift. deres viden om økologi samt lyst til at købe økologiske fødevarer.

Tidligere evalueringer viser, at ved at informere og oplyse om fordelene ved økologi, skabes der en større bevidsthed og interesse for økologiske produkter. Økodag fungerer som en inspirationskilde og skaber en unik oplevelse, der giver forbrugerne en forståelse af den økologiske mælkeproduktion og dens værdier. Økodag formår dermed at fastholde samt tiltrække nye forbrugere af økologi og bidrager til at fastholde salget af økologisk mælk og mejeriprodukter.

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

Økodag forventes at bidrage til en omsætningsvækst for økologiske fødevarer i 2025 på 5 % i dagligvarehandlen og 7% i foodservice-sektoren.

Note 11. Organic Summit 2025

Økologisk Landsforening

Formålet med det økologiske topmøde Organic Summit 2025 (OS25) er at profilere økologien som en helt central løsning på klima-, miljø- og biodiversitetsudfordringerne med EU's 2030-mål om 25% økologi som den overordnede ramme for topmødet. Målet er at engagere politikere, forskere og erhvervsliv i at prioritere økologiske metoder for at fremme bæredygtighed i fødevarerproduktionen og øge forbrugernes interesse for økologiske produkter.

OS25 omfatter en række aktiviteter designet til at fremme økologiens udvikling og skærpe dens konkurrence-egenskaber. Planlægningen strækker sig fra januar til juli 2025 og involverer udvikling af detaljerede planer for topmødets indhold, herunder temaer, talere og workshops. Der vil være tæt koordinering med partnere som ICROFS, Food Nation, Landbrug og Fødevarers Økologisektion, Copenhagen Cooking og IFOAM EU for at sikre synergi. Programmet og indholdet, herunder keynote speakers og deltagere, færdiggøres, og en omfattende kommunikationsstrategi, inklusive sociale medier og pressemeddelelser, udvikles. Markedsføringsmateriale og promovning af OS25 gennem partnernetværk vil også blive udarbejdet.

Afholdelsen af OS25 d. 17.-19. august 2025 inkluderer plenarmøder, paneldebatter og workshops over to dage, netværksmuligheder og udstillingsområder for virksomheder og organisationer samt offentlige arrangementer, bl.a. gennem samarbejde med Copenhagen Cooking. Efter topmødet vil der blive samlet op, evalueret på læring og vurderet hvad næste skridt er i udbredelsen af økologien til endnu flere mennesker.

OS25 forventes at øge opmærksomheden omkring og forståelsen af økologiens potentiale som en løsning på globale miljø- og fødevarerkriser. Topmødet vil samle internationale aktører og sikre omfattende mediedækning, hvilket vil fremme økologien. Dette vil understøtte omlægning af mere landbrugsjord til økologi, øget efterspørgsel efter økologiske produkter og styrket eksport af danske økologiske varer. OS25 vil således bidrage til at placere økologi som en central løsning på globale udfordringer.

Note 12. Økologisk uddannelse - tværfagligt fokus på næste generation af fagfolk

Landbrug & Fødevarer

Indsatsen øger vidensniveauet og motiverer til øget anvendelse af økologi blandt elever og faglærere på fødevareruddannelser. Gennem dialog på tværs af værdikæden skabes øko-ambassadører, der senere kan blive økologiske producenter, aktører og aftagere. Holistisk vidensdeling iscenesætter økologi som en bæredygtig produktionsform og fremmer dens styrkepositioner blandt fremtidens fagfolk. Tidlig påvirkning og effektiv spredning sikrer, at eleverne har mulighed for at påvirke produktion, indkøb og råvarevalg. Stort fokus på samarbejde med uddannelsessteder, landbrug og foodservice maksimerer effekten og inkluderer de elever der ellers er kritiske overfor økologien og er svære at påvirke. Indsatsen bidrager til at styrke det økologiske marked.

Aktiviteter og effekter:

Arbejdspakke 1: Fra Greb til Gaffel – økologiske temadage

Fordybelse og plads til dialog og forskellige tilgange, er nøglen til at fange de unge fagfolk. Igennem et tværfagligt uddannelsesforløb, hvor mindst 4 erhvervsskoler deltager i økologiske temadage, fremmes dialog, udvikling og samarbejde om økologien mellem landbrug og foodservice. Temadagene inkluderer oplæg fra relevante økologiske markedsaktører samt tid til netværksaktiviteter og vidensdeling, der sikrer elevernes ejerskab over budskaberne.

Effektmål: Styrket forståelse og samarbejde mellem elever fra forskellige erhvervsskoler og aktører i økologisektoren muliggør konstruktiv dialog, der fanger størstedelen og ikke kun de allerede økologisk interesserede elever. Forventet deltagelse fra 60-80 elever årligt, hvilket fremmer netværksdannelse og udbredelse af økologien.

Arbejdspakke 2: Økologien IRL (in real life) – oplev, samskab og del den!

Det er ikke nok at høre om økologien – den skal opleves. Indsatsen er tværfaglig, og fagligheder fra landbrugsuddannelserne, bager, kok, slagter, ernæring, gartner, ernæringsassistent og tjener inviteres på økologiske besøg i den økologiske produktion og blandt toneangivende aktører. Deltagerne medvirker til at udvikle økologiske undervisningstemaer på deres skoler, som de sammen med deres undervisere udbreder på skolerne til mange flere elever. Ligeledes inviteres faglærere til efteruddannelsesdage og virksomhedsbesøg med fokus på økologiens styrker og udfordringer, der giver dem opdaterede indsigter i økologiens styrker og rustet lærerne til debat om økologiens berettigelse i en bæredygtig kontekst.

Effektmål: Minimum 200 elever og 50 faglærere eksponeres årligt for indsigter, materialer og undervisning. Indsatsen styrker elevernes forståelse og formidling af økologiens værdier – både de der deltager på besøg, og de der modtager 'elev til elev' undervisningen. Økologiske temaer implementeres i undervisningen på deltagernes skoler, og faglærerne primært til at tænke økologien ind i den eksisterende undervisning.

Arbejdspakke 3: Hold øko-gryden i kog: understøttende aktiviteter og kommunikation

Indsatsen sætter økologien i højsædet ved at tilbyde faglig støtte til skolernes egne initiativer. Gennem aktiviteter som f.eks. øko-praktikker, faglige oplæg, seminarer og kommunikation til elever om økologi sikres økologien en tilstedeværelse

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

i fora hvor den tidligere har været fraværende. Vidensdeling af Landbrug & Fødevarers økologiske ressourcer, bistår skolerne til øget faglighed – særligt der hvor eleverne ikke har økologien top-of-mind. Fokus på at engagere tidligere projektdeltagere i aktiviteter og anvende dem som videns ressourcer.

Effektmål: Øget bevidsthed og viden om økologi blandt elever og faglærere ved eksisterende aktiviteter f.eks. konkurrencer, skoleevents, temadage, oplæg mm. Aktiv deltagelse af tidligere deltagere sikrer kontinuerlig opdatering og spredning af viden. Forventet engagement fra mindst 300 elever + 50 tidligere deltagere.

Note 13. Intakte haler hos økologiske grise i storstier

Center for Frilandsdyr

Projektet har fokus på at forbedre dyrevelfærden i økologiske produktionssystemer, så færre grise udsættes for halebid. Den økologiske gris skal kunne produceres med intakt hale. I storstier, som hovedsageligt benyttes i økologisk produktion, kan det være svært at opdæmme et halebidsudbrud. Der er behov for at udbygge værktøjskassen, så alt hvad der kan have en positiv effekt på at reducere halebid bør undersøges.

Der foretages en afprøvning hos 2 økologiske griseproducenter, hvor der er udfordringer med halebid. Der udvælges besætninger med gode managementrutiner og allerede igangsatte tiltag rettet mod reduktion af halebidsproblemer, men hvor der fortsat er udfordringer med halebid. På de medvirkende besætninger tildeles tilskudsfoder, som har en beroligende effekt på grisenes adfærd, med fokus på at reducere forekomst af halebid. Det tildeles via foderet på to besætninger og via vandet på en besætning. Fokus for registreringer er grisenes adfærd og aktivitet, som overvåges via vildtkamera (billede og video) samt måling af lydniveau i udvalgte staldafsnit. Der laves ligeledes registreringer af halepositur og halebid i de udvalgte stier.

Projektet forventes at kunne reducere antallet af grise der har halebid, og dermed øge dyrevelfærden for de økologiske grise. Derudover forventes færre enkeltdyrsbehandlinger og lavere dødelighed. Ved reduktion af antallet af nedklassificerede økologiske slagtegrise er der på sigt, potentiale for at øge mængden af økologisk grisekød til konsum med 87,5 ton/år, og samtidig udbetale producentgruppen tillæg på godt 14 mio kr.

Note 14. Eco-efficient pig production and local protein supply “ENTRANCE”

Center for Frilandsdyr

Formål og mål: At udvikle ressourceeffektive fodringsstrategier baseret på 100% lokalt produceret foder til danske økologiske slagtegrise, der opretholder eller øger fodereffektiviteten, samtidig med at miljø- og klimapåvirkningen reduceres. Målet er en markant reduktion af både drivhusgasemissionen og kvælstofudvaskningen. Konkret forventes en reduktion på 9,9 kg CO₂ eq. og 0,45 kg N pr produceret gris. Vi forventer at kunne påvise disse forbedringer i demonstrationsbesætningen inden projektet afsluttes i 2025.

Aktiviteter: Opgaverne løses i 6 arbejdsplaner: AP1: Projektleddelse og kommunikation. Skal sikre fremdrift i projektet. AP2: Ernæringsværdi grønt protein. Skal bestemme ernæringsværdien af grønt protein, frisk kløvergræs, græspulp og kløvergræsensilage til slagtegrise. AP3: Næringsstofbalance og drivhusgasemission. Skal kvantificere indflydelsen af proteinkilde og grovfoder på kvælstof- og fosforbalancer og emissioner af drivhusgasser i slagtegrise. AP4: Livscyklusvurdering. Skal udføre en livscyklusvurdering (LCA) for at kvantificere miljø- og klimapåvirkningen af økologiske slagtegrise, der fodres med enten grøn- eller sojaprotein i kombination med forskellige kløvergræs-baseret grovfoder. AP5: Frisk kløvergræs og ensileret græspulp i praksis. Skal udvikle nye fodringsstrategier med frisk græs og ensileret græspulp til slagtegrise. AP6: Demonstration af græs-baseret fodring til svin. Skal kombinere resultaterne fra AP2, AP3 og AP5 og demonstrere græs-baseret fodring med grønt protein til slagtegrise hos en økologisk griseproducent.

Effekter på kort og mellemlang sigt: 1. Nye foderstrategier til de økologiske slagtegrise baseret på lokale råvarer vil forbedre imaget. 2. Klimaafttrykket, målt som CO₂ eq. vil reduceres med 9,9 kg pr produceret slagtegris. 3. Miljøbelastningen vil blive reduceret med 0,45 kg N pr produceret slagtegris hvis proteinniveauet, som forventet, kan sænkes 10 % uden det reducerer tilvæksten.

På sigt forventes dækningsbidraget at stige med 20-22 kr/ slagtegris.

Note 15. Fremme af Frilandsgrise Flora og Fauna, Acronym: 4F

Center for Frilandsdyr

Projektet 'Fremme af Frilandsgrise, Flora og Fauna' ("4F")s formål er at bidrage til en øget markedsandel af økologisk grisekød ved at udvikle, dokumentere og demonstrere udendørs systemer, der opfylder forbrugernes forventninger til dyrevelfærd (naturlig adfærd), miljøhensyn og forbedret biodiversitet. 4F forholder sig aktivt til økologiens troværdighed ved at adressere forbedret dyrevelfærd og biodiversitet uden at bringe miljøet og landmandens økonomi i fare.

Aktiviteter: Nærværende projekt handler om at øge biodiversiteten og dyrevelfærden på økologiske bedrifter med grise, hvilket vil styrke økologiens troværdighed.

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

4F ønsker at imødekomme nogle af de største udfordringer for troværdighed i den nuværende økologiske griseproduktion: a) Næsering af søer, b) Opdræt af slagtegrise i staldsystemer med adgang til stimulusfattige udendørsarealer, c) høj afhængighed af kraftfoder, hvilket bidrager negativt til konkurrencen mellem føde og foder, og d) Høj risiko for tab af næringsstoffer fra frilandssystemer. Desuden adresserer 4F en af de førende samfundsmæssige bekymringer, ""Biodiversitets-krisen"", gennem forskning i innovative frilandssystemer baseret på græsarealer og træer med flere arter.

Der er 7 overordnede opgaver i projektet:

- 1) Grundig dataindsamling med målinger af biodiversitet i eksisterende samt nye foldkoncepter.
- 2) Undersøge et nyt sommer-vinter foldkoncept designet til søer uden trynering og med lav miljøbelastning.
- 3) Introducere nye artsrige græsmarksblandinger, der bidrager til øget biodiversitet og foderforsyning på marken.
- 4) Identificere nye foldkoncepter til økologiske søer og slagtegrise på friland i samspil med aktører fra hele værdikæden.
- 5) Demonstrere nye foldkoncepter hos to økologiske griseproducenter.
- 6) Udvikle strategier for værdisætning af biodiversitetseffekter.
- 7) Projektledelse

Det er målet med projektet at få så meget biodiversitet ind i den udendørs griseproduktion som muligt.

Projektet skal bruges som løftestang til at få en merpris for kødet. Formidle til forbrugerne at køber man grise opdrættet på friland, er der en væsentlig højere biodiversitet. Det er vigtigt at tiltagene er økonomisk bæredygtige og praktisk mulige for bedrifterne.

Aktiviteterne i 4F løses i fem arbejdsplaner, hvor Aarhus Universitet står for fire arbejdsplaner om projektledelse, forskning og økonomiberegninger, mens Center for Frilandsdyr har ansvaret for arbejdsplanen "Kommercielle foldsystemer der understøtter biodiversitet og dyrevelfærd". Arbejdsplanens formål er at identificere fremtidens systemer til økologiske søer og slagtegrise. Systemerne skal øge biodiversiteten og dyrevelfærden samtidig med at miljø- og klimabelastningen reduceres. Effekter: Den primære grønne effekt af 4F er en stor forventet stigning i biodiversiteten sammenlignet med monokulturmarker. Der forventes meget stærke effekter på fugle, og der forventes lavere, men stadig betydelige positive effekter på andre artsgrupper. Klimaeffekten i 4F består af kulstoflagring i skovlandbrugssystemet. Baseret på gennemsnitsværdier for skovlandbrugssystemer med og uden husdyr forventes en kulstoflagring på 2,1 t/ha/år. 4F vil desuden forbedre dyrevelfærden via fokus på naturlighed samt sikre producenternes økonomiske stabilitet ved sit fokus på robustheden i systemerne.

Note 16. Optimeret produktion af økologiske æbler og pærer

HortiAdvice

Formål: Formålet med projektet er at finde nye løsninger til at øge udbyttet af kvalitetsfrugt i økologisk kernefrugtproduktion, ved: 1. Forbedret gødskning af kernefrugt. 2. Bruge nematoder mod æbleviklere. 3. Massefangst æble- og pærehvepse og 4. Optimeret bekæmpelse af viklerarter i økologiske æbler.

Aktiviteter:

Vi skal lære at bruge grøngødning i stedet for konventionel organisk gødning. Gødningsniveauet i økologisk kernefrugt er oftest for lavt, hvilket blandt andet medfører et lavere udbytte og mindre modstandsdygtighed overfor frostskafer. Vi vil demonstrere, hvordan brug af hurtigvirkende grøngødning kan forbedre gødningstilstanden i økologisk æble- og pæredyrkning.

Æblevikleren, som er årsag til 'orm' i æbler og pærer er et stigende problem. Nogle år er populationen af æbleviklere så stor, at selv om der både bruges feromonforvirring og virusproduktet Madex Top til bekæmpelse, er det ikke tilstrækkeligt til at bekæmpe æblevikleren. Vi vil undersøge om udsprøjtning af nematoder, lige efter høst, kan hjælpe med at reducere æbleviklerpopulationen.

Æble- og pærehvepse i økologisk kernefrugt er et stort problem og reducerer udbyttet kraftigt. Vi vil demonstrere, hvordan vi ved hjælp af massefangst kan reducere dette problem.

Kontrol af viklerarter. Miljøstyrelsen gav i 2022 tilskud til identifikation af forskellige nye problem viklerarter i kernefrugt. Med kendskab til de forskellige arters biologi vil vi via overvågning informere om en optimeret målrettet bekæmpelse og alternative strategier til forebyggelse af angreb af disse viklere i økologiske æbler.

Effekter inden for 3-5 år: Det forventes, at op mod 100 ha økologiske æbler og pærer vil blive 1: Gødet med grøngødning, 2: Supplere bekæmpelsen af æbleviklere ved udbringning af nematoder, 3: Bruge massefangst til bekæmpelse af æble- og pærehvepse samt bruge nye strategier mod viklere.

Note 17. Frøproduktion af lucerne

Danmarks Biavlforening

Projektets formål er at: 1. Introducere en ny frøafgrøde (lucerne) i Danmark, som forventes at passe bedre til et fremtidigt varmere klima end hvidkløver, og som kan medvirke til hæmme skadedyrstrykket, fordi man får en større variation i afgrødevalg. 2. Undersøge hvordan lucerne bedst bestøves, så en optimal bestøvning af bier og dermed en optimering af frøudbytte kan sikres. 3. At udarbejde en dyrkningsvejledning for lucerne til frøproduktion.

Aktiviteter:

Med henblik på at optimere frøudbytte af lucerne ved hjælp af bibestøvning, vil det blive undersøgt hvilke typer bier, der bestøver lucerne, i hvor høj grad honningbier udsat ved lucerne bestøver lucerne, og hvordan honning- bier, humlebier og

Noter til supplerende oplysninger – Basisbudget 2025

Pulje – Landbrugsproduktion

fri bestøvning påvirker udbyttet. Der vil sideløbende være plots, som vil blive afpudset på to forskellige tidspunkter, for at se, om udbyttet påvirkes f.eks. i form af en mere ensartet blomstring.

Projektet er opdelt i fem arbejdsplaner (AP)

AP 1: Hvilke bier besøger afgrøderne?

AP 2: Honningbiernes aktivitet i lucerne.

AP 3: Frøudbytte ved bestøvning af forskellige bier.

AP 4: Afpudsningens betydning for frøudbyttet

AP 5: Formidling.

AP 1: Antal og bitype i blomsterne, samt om besøgene fører til bestøvning registreres ved transektmålinger.

AP 2: Honningbiernes bestøvning vurderes på grundlag af biernes pollenindsamling og fra pollenindholdet i honning.

AP 3: Ved hjælp af netbure vil effekten af fri bestøvning, honningbier og humlebier på frøudbyttet af lucerne blive undersøgt.

AP 4: Der foretages to afpudsninger på forskellige tidspunkter og effekten på frøudbytte vurderes.

AP 5: Resultaterne formidles til landmænd og biavlere vha. artikler, inspirationsdag og konference.

Effekter:

Lucerne bliver en fast del af det økologiske sædskifte, hvor afgrøden fungerer både som foder og frøafgrøde pga. dens tørkeresistens, dyrkningssikkerhed og forfrugtsværdi.

100 % af de økologiske frøavlere, der dyrker lucerne, vil anvende bier til bestøvning, som det i dag ses for hvidkløver. En dyrkningsvejledning for lucerne bliver en del af VKST's rådgivning.

Note 18. Tørkeresistente bælplanter til afgræsning

Økologisk VKST

De seneste år har vi oplevet længere perioder i foråret og sommeren helt uden regn. I de områder af Danmark, hvor der ikke er adgang til vanding, oplever især de økologiske mælkeproducenter at produktionen i traditionelle kløvergræsmarker næsten hvert år forsvinder fuldstændig i en periode. Der er derfor behov for at afprøve alternative bælplanter og græsser, så sommergræsningen kan opretholdes til gavn for miljø, dyrevelfærd og økonomi på gårdene.

Projektets formål er at teste en ny sort af henholdsvis lucerne og rødkløver i kombination med forskellige græsarter for at finde en kombination af bælplanter og græs, der er mere tørkeresistent end den typiske græsmarksblanding man anvender i dag. Desuden undersøges det hvilke kombinationer af bælplanter og græs malkekøer foretrækker og om kommen, vejbred og cikorie i blanding med bælplanter og græs kan have en fremmede indvirkning på tørkeresistensen.

I foråret 2024 er der anlagt 12 forskellige kombinationer af bælplanter, græs og urter i varierende mængder på et landbrug på Midsjtjylland. I august 2024 anlægges 3 kombinationer af de samme arter i Vestjylland.

Alle parceller i Jylland og på Sjælland skal indgå i afgræsningen i sommeren 2025, hvor det måles og observeres hvordan malkekøer græsser de forskellige blandinger i forhold til en standard græsmarksblanding, der bruges som reference.

Flere gange om året vil parcellernes plantedække blive vurderet, og der vil blive udtaget friskprøver til analyse for kvalitet og udbytte.

Desuden vil der blive afholdt et åbent-hus-arrangement på de 2 lokaliteter og resultaterne fra projektet vil blive præsenteret i fagblade. Desuden vil resultaterne blive præsenteret på økologifaglige møder både på Sjælland og i Jylland.

Det er håbet, at projektet kan være med til at udvikle en mere tørkeresistent frøblanding, der vil betyde, at økologiske malke- og ammekøer vil have flere dage med reel afgræsning. Dette vil give dyrene en forbedret dyrevelfærd og landmanden en forbedret økonomi fordi græsning er billigere end staldfodring.

Hvis afgræsningsperioden hen over sommeren kan udvides med nye typer græs og bælplanter, vil det være nemmere at sikre grovfoder af en ordentlig kvalitet til hele sommeren. Dette vil bl.a. være med til at fastholde økologiske mælkeproducenter der ellers overvejer at skifte til konventionel drift fordi de ikke kan skaffe grovfoder nok.
